

Volum câștigător
al Concursului de Debut Literar UniCredit,
ediția a III-a, 2010

 **UniCredit** **Țiriac Bank**

BIBLIOFAGIA.ro

Cătălin Pavel (n. 1976) este doctor în arheologie, autor al unui volum de teorie și metode arheologice și coautor al unui dicționar de mitologie greacă și romană. A lucrat în situri din România, Maroc, Franța, Germania, Anglia și în special Turcia (la Milet și, în ultimele cinci campanii, la Troia). A fost Mellon Fellow al Institutului Arheologic Albright din Ierusalim, bursier al Colegiului Noua Europă din București și Chevening Fellow al Universității din Oxford.

Cătălin Pavel

Approape
a șaptea parte
din lume

roman

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Anca Lăcătuș
Coperta: Andrei Gamarț
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Denisa Becheru, Dan Dulgheru

Tipărit la Dynasty Books Proeditură și Tipografie

© HUMANITAS, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PAVEL, CĂTĂLIN

Aproape a șaptea parte din lume / Cătălin Pavel. –
București: Humanitas, 2010
ISBN 978-973-50-2793-3
821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Părinților mei

1.

E chiar mai greu să-ți povestesc despre mama mea decât despre mama ta. Ești om în toată firea de-acum. Faptul că am fost împreună cu cea din urmă o vreme (și eu cred că încă suntem împreună, chiar dacă amândoi suntem dispăruți sau dați dispăruți) e mult mai ușor de mărturisit decât, de pildă, drumul pe care îl făceam cu cea dintâi în fiecare joi în parcul Alpinet. Mergeai și aveai mereu impresia că trebuie să ridici brațul stâng sau drept ca să dai la o parte un voal, o pânză de circ din calea ta, aveai impresia că îți cad decorurile în cap, se auzeau fâșâituri de peste tot, lumea se mișca. Tu n-ai fost niciodată la circulant în Timișoara în iarna anului 1965, am impresia că era deschis numai iarna, sau era doar frig acolo mereu, tu te-ai născut în 1996, în deșertul sahelian, și totuși eu îți scriu ție acum, îți vine să crezi. Da, așa se întâmplă lucrurile. Ele par mai puțin ciudate când se întâmplă, se vede prin ele, sunt transparente, apa e limpede, lumea e nemodificată, dar apoi, când stai să te gândești, când te oprești și te uiți de sus în jos, dintr-o dată apa este murdară, închisă la culoare, nu mai vezi nimic. Mama mergea în spatele meu, eu mergeam înainte și apoi mă opream pentru că nu mai puteam să străpung atâtea lucruri, lumea opunea rezistență, mintea mea nu era pregătită pentru mers. Când mă gândesc la ea, îi zic mai degrabă Milena decât mama, din cauză că incomparabil mai mult am vorbit

cu tata despre ea decât cu ea, iar tata îi zicea numai Milena, niciodată maică-ta. Pentru mine era evident că nici unul dintre noi n-o putea ține pentru el, atâta timp cât ea nu mai exista. În Alpinet erau niște păduri de brazi și de pini până la cer, din loc în loc bănci enorme pe care Milena se așeza și rămânea nemișcată, ca eu să știu că ea este acolo, chiar dacă mă mișc încoace și încolo, ea e în permanență neschimbată. Citea o carte. Nemulțumită de lumea nesfârșită, ea se ducea altundeva prin pâlania mică a cărții. La fiecare câteva pagini se ridica de pe bancă și venea să mă ia în brațe, ori că îi plăcea prea mult cartea, ori din vreo supărare care suia în ea. Erau acolo o mie de porumbei și totuși dacă adun toți porumbeii pe care i-am văzut morți în viața mea, nu sunt mai mult de zece. Și nici unul în România. Toți cei care au fugit au murit, au murit în Venezia și în Algeciras, iar restul zboară încă undeva în țară. Nouă sute nouăzeci de porumbei care mă țin minte și Milena, care mergea în spatele meu, așteptând să mă opresc pentru că nu mai putea merge mai departe. Stau aici și mă gândesc cu mare bucurie la aceste lucruri veșnice. Cât pe-aci să încep să scriu în sârbă. Amintirile sunt toate în alte limbi, în limbile cele mai potrivite. Sunt și limbi în care nu am nici o amintire, nu mi s-a întâmplat nimic în ele sau le vorbesc prea prost... sau poate că mai am de trăit, mai am de călătorit. Ceea ce și fac. Sunt înăuntru și călătoresc. Dacă ești în afară se cheamă că mergi, un alt tip de călătorie... în orașul parcului Alpinet era și un fel de prăpastie plină cu apă, care apăra parcul de atacul lui Kel Esuf, canalul Bega, în care mă uitam din brațele Milenei și, când mă întorceam la ea, ochii ei erau veseli ca și cum ar fi văzut cine știe ce. Eu nu știam ce înseamnă veselie și ma întreb de ce am rămas cu impresia că erau ochi veseli. Poate se gândea la deșertul în care am să ajung. Milena habar n-avea de Adrar des Ifoghas, de Sahara, de

Sahel. Obsesia ei era cum să am eu o copilărie normală într-o țară complet futută de comunism. Mă așeza întotdeauna pe locul din dreapta șoferului, unde îmi făcuse un fel de scăunel cu curele. Milena era curajoasă. Dragostea este curajoasă. Conducea bine și înjura. Vocea ei, când vorbea românește, ca să fie înțeleasă corect de ceilalți șoferi, avea o dulceață care mă bântuie. De atunci n-am nimic împotriva înjurăturilor. Asta era joia, când, după cum am aflat mult mai târziu de la tata, pentru că ideea că mergeam cu ea joia mi s-a părut brusc fundamentală și l-am luat la întrebări, ea avea zi liberă de la teatrul de păpuși și tata, din contră, era de gardă la spital. Uimitor, treaba asta cu joia a durat ani întregi. Putea să intervină ceva, n-a intervenit. Tata a continuat să facă de gardă joia, Milena, soția lui, mama mea, a continuat să fie liberă de la teatru. Porumbeii au continuat să scadă, pomii intrau în pământ, ea nu mai venea la fiecare câteva pagini. Cartea nu-i mai plăcea și nu mai înjura din mașină. Dar eram fericiți, pentru că eram în continuare de aceeași parte a fluviului. Acum ea e nu se știe unde. Mai știi ceva despre morți? Ce se mai zice la voi despre ei? Aici pot să mă concentrez suficient de bine ca să pun această întrebare. Poate că am reuși să aflăm simultan ceva și despre Zuleika. Sunt convins că ele două s-ar înțelege bine, mai ales că n-ar mai avea nevoie de o limbă comună. Ar vorbi pur și simplu cu culorile care curgeau din ele, ca permanganatul de potasiu în apă, dând lumii o nuanță sângerie, pe care am înțeles-o greșit. Zuleika era cu atât mai aproape de tine cu cât băteau mai mult câmpii. Nu știam cum să fiu mai aproape de ea, greșind sau având dreptate. Îți scriu de aici și de aici nu pot să mint. Sunt ascuns în interiorul călătoriei înseși. Aș vrea să fiu lipit de burta trenului, cu blacheurile scoțând scânteii pe traverse, dar nu pot să fac asta. Nu am blacheuri. Sunt în teniși. Sunt ascuns aici. Nu mă ascund

de nimic. Din contră, ies în întâmpinare. Lumea e pe jumătate în mâinile noastre, pe jumătate în mintea noastră. Ne frige mâinile și ne orbește mintea, dar ne agățăm de ea. Ne agățăm de ea pentru că dorința noastră cea mai mare este de a o invalida, de a dovedi, printr-o demonstrație scurtă, elegantă, într-un limbaj universal, ușor de înțeles pentru oricine altcineva, că lumea e nefuncțională, că viața e profund incorectă, profund netrăibilă. Însă adevărul cel mai crunt este că respingerea lumii în bloc este o mare greșeală, această respingere trebuie nuanțată și aceasta este cea mai grea sarcină pe care o poate avea un om. Muncă de o viață întreagă. Cui îi pasă de nuanțe? Dacă trebuie să cobori la nuanțe, mai bine o lași baltă cu totul. Zuleika era însărcinată cu tine. Îi era frig pe stradă, și o țineam de mână ca s-o ajut. Știam că îi e frig, dar încă nu știam că e însărcinată. Eram niște oameni pe niște străzi, despre care oricine ar fi putut crede că suntem un sârb cu o persană sau un rus cu o maghrebiană sau orice alt cuplu posibil de căutători de muncă și casă la hiperboreeni. Eram mai des pe un pod decât pe o stradă. Apa o întrista pe Zuleika. Așadar tot deșertul fusese o minciună? Oamenii care se împușcau din cauza deșertului și doctorii care îi operau erau o circumstanță? În mod evident, aia nu era lumea mea, și totuși la fiecare pas era ca și cum i-aș fi spus: iată, asta e lumea mea! Mâncam întotdeauna pe stradă, nu voiam să ne oprim, nu voiam să ne așezăm, nu voiam să învățăm ceva nou. Nu era nici o pasăre, nu era praf, nu erau case, doar instituții. Zuleika se gândea dacă să-mi spună sau nu. Apoi avea să se gândească și ce să-mi spună. Esențialul nu ne poate atinge. Preferăm, și în orice caz e mai folositor, să știm să ne mișcăm cu precizie între detalii. Cu cine era Zuleika însărcinată era pentru ea un detaliu și pentru mine ceva esențial. Un singur lucru a vrut: floricele. Nu mai văzuse niciodată. Doi tineri vindeau floricele

dintr-un aparat pe roți, pe care îl împingeau încet pe un bulevard cu cinematografe. Un băiat incredibil de chipeș și o fată foarte înaltă. Zuleika le-a cerut în engleză small flowers. S-a prezentat: Zuleika. Le-a întins mâna. Toate astea nu i-au încurcat cu nimic: i-au umplut cornetul și i l-au dat. Small flowers. Învățam unul de la altul (unul despre altul). Aveam fețele înghețate. Oasele mele își aminteau în mod eficient de iernile de la Timișoara, dar oasele Zuleikăi țipau de durere, figura ei pălise, figura ei colțuroasă și tandră, smeadă și lucioasă, veselă pe-o parte, tristă pe alta, cu ochii rostogolindu-se ca niște ghinde. Un polițist ne-a oprit să ne întrebe dacă ne poate ajuta. Avea gulere largi de blană. Păream rătăciți... Un cerc alb era pe cer, dar nu se reflecta în apă. Nu era deloc zăpadă, deși nu cred că zăpada ar fi făcut-o pe Zuleika să se simtă mai în largul ei. Cumpărasem acolo haine, mai groase decât orice purtase vreodată până atunci, pantaloni largi și botine gri, o haină strâmtă de stofă. Capul gol, spre disperarea mea. Era ca dintr-o reclamă la un centru comercial. Când sufla vântul, zâmbea și părul îi flutura, ca și cum cineva i-ar fi pus un ventilator în față și altcineva ar fi filmat. Și de fapt ne aflam pe o stradă străină, luminată nu din cer, ci din ferestrele clădirilor părăsite, orice spuneai se umfla în aerul umed. Din fericire era lume pe străzi, în permanență, oameni cu copii și fără, femei cu bărbați și fără, bărbați cu femei și fără. Noi eram certati. Poate și celelalte perechi erau certate. Multe dintre femei, ca și Zuleika, erau frumoase, luminoase, fără griji, posibil însărcinate cu alt bărbat. Vocile aveau un ecou nesigur, spart de vânt. Vocea Zuleikăi. Uneori răsfățată ca Olivia Newton John, alteori dulce ca Nana Mouskouri și voalată ca Sade. O să zici că e un amestec imposibil. Scriu pur și simplu fără să mă gândesc. Aleg voci din urmă. Am găsit un loc extraordinar, unde sunt liniștit. Vocea Milenei vine mai de departe și